

De psychologie achter Brede Welvaart

Reint Jan Renes, April 2024

Wat is **Brede**
Welvaart?

Brede welvaart?

- “Development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs” (WCED, 1987)
- Combinatie van materiele vooruitgang, sociale vooruitgang, en een goede kwaliteit van de leefomgeving en milieu (SER, 1996)
- Betreft alles wat mensen van waarde vinden (PBL, SCP & CPB, 2017)
 - Gezondheid, veiligheid, kunnen voorzien in levensonderhoud, persoonlijke ontplooiing, sociale verbanden, vrijetijdsbesteding en de kwaliteit van de leefomgeving van mensen (PBL, et al., 2017)

Brede welvaart?

- Is antwoord op kritisch bekeken Bruto Nationaal Product (BNP), want BNP:
 - meet heel veel niet
 - dicht aan schadelijke activiteiten een positieve waarde
 - wordt ten onrechte gecorreleerd met kwaliteit van leven
- Gaat (ook) om zaken waar waarde aan gehecht wordt, zonder dat het direct hier en nu invloed heeft op het leven van een individu. Denk hierbij aan biodiversiteit of mensenrechten elders in de wereld .

Kortom, van **smal en kort** naar **breed en lang**

- Brede welvaart omvat naast financiële welvaart (inkomen of BNP) ook sociaal-culturele en ecologische welvaartsaspecten.
 - Gaat dus om alles wat van invloed is op het welzijn van mensen, en dat is meer dan alleen het inkomen.
- Daarnaast is er niet alleen oog voor het hier en nu, maar ook voor hoe dit samenhangt met de kwaliteit van leven mensen elders en later.
- En er is aandacht voor de (rechtvaardige) verdeling van de welvaartsaspecten tussen groepen mensen.

De wereld is van
iedereen?

Meer ongelijkheid door keuzevrijheid rijken: 'Moeten we dit willen?'

Nu.nl, 2024

Brede welvaartssamenleving?

- Door de ruimere keuzemogelijkheden van welvarende inwoners neemt de ongelijkheid in Nederland toe. Dat leidt tot minder begrip tussen mensen.
 - welvarende senioren hebben de mogelijkheid om in een particuliere woonvoorziening met ondersteuning te gaan wonen.
 - de wachtlijsten voor verpleeghuizen waar minder welvarende Nederlanders op aangewezen zijn, zijn de afgelopen jaren enorm toegenomen.
 - Als rijke ouders niet tevreden zijn over het onderwijs, kunnen zij hun kind naar een particuliere school laten gaan, terwijl armere ouders die mogelijkheid niet hebben.
 - Gescheiden 'bubbels' leiden tot **ongelijke verdeling** van sociale en culturele voorzieningen

Aan de slag met Brede
Welvaart?

Lectoraat Psychologie voor een Duurzame Stad

THE CLIMATE IS
CHANGING
WHY AREN'T WE?

LECTORAAT PSYCHOLOGIE VOOR EEN DUURZAME STAD

▶ Reint Jan Renes

▶ Marije van Gent

▶ Loes Kreemers

▶ Carlijn Kappers

▶ Willemijn Vermeer

▶ Danique Bredenoort

▶ Eva Post

▶ Milan Tamis

▶ Helena Schmidt

▶ Krispijn Faddegon

▶ Melle Krikke

▶ Ellen Abbes

Hogeschool van Amsterdam

De uitdaging

Hoe integreren we
psychologische inzichten over
gedrag in de transitie naar
een **Duurzame Samenleving**?

De uitdaging

Hoe integreren we
psychologische inzichten over
gedrag in de transitie naar
een ~~Duurzame Samenleving~~

Brede Welvaart?

Waarom **uitdaging**?

A pair of black-rimmed glasses is shown from a top-down perspective, resting on a light-colored wooden surface. The lenses are clear and reflect the surrounding environment, which appears to be a lush green forest with many trees. The text is centered over the bridge of the glasses.

Mensen zijn – in hun
gedragskeuzes – van nature
bijziend.

Smalle welvaart

Brede welvaart

Hoe meer geld hoe beter
Hier en nu
Voor mij en ons

Vaker kiezen voor
cultuur en natuur

Oog voor elders en later
Oog voor anderen

Giftige **psychologische**
gedragssuitdagingen

(Uitdaging 1)

LANGE TIJDSHORIZON

(Uitdaging 2)

COLLECTIEVE ACTIE

(Uitdaging 3)

DE ZELF-ANDER COMPROMIS

(Uitdaging 4)

DE **STATUS QUO** BIAS

(Uitdaging 5)

DE FEAR OF FALLING

NOS Nieuws • Dinsdag 6 februari, 15:36 • Aangepast dinsdag 6 februari, 16:18

Europese Commissie trekt voorstel halveren pesticiden in

De Europese Commissie heeft het plan om het gebruik van pesticiden in 2030 te hebben gehalveerd van tafel gehaald. Volgens voorzitter Ursula von der Leyen is het plan "een symbool geworden van polarisatie" en "is er meer dialoog en een andere aanpak nodig om door te gaan".

NOS Nieuws • Maandag 11 maart, 19:36

Kabinet volgt met tegenzin wens Kamer en zal in EU tegen natuurherstelwet stemmen

Demissionair minister Van der Wal (Natuur en Stikstof) zal in de Europese Raad van Ministers tegen de zogeheten natuurherstelwet stemmen. Ze voldoet daarmee aan een wens van de Tweede Kamer, maar met grote tegenzin, zo blijkt uit een brief die ze naar de Kamer heeft gestuurd.

NOS Nieuws • Donderdag 28 maart, 16:32 • Aangepast donderdag 28 maart, 17:01

Rekenkamer: overheid doet zichzelf tekort bij CO2-opslag onder Noordzee

Michiel Breedveld
Politiek verslaggever

Het plan om CO2 van de industrie in oude gasbellen onder de Noordzee op te slaan pakt voordelig uit voor het bedrijfsleven. Zo zeer dat de Rijksoverheid zichzelf tekort doet. [concludeert r2](#) de Algemene Rekenkamer in een onderzoek

Eerste Kamer trapt op de rem bij sluiting Groningse gaskraan

Unrealistisch

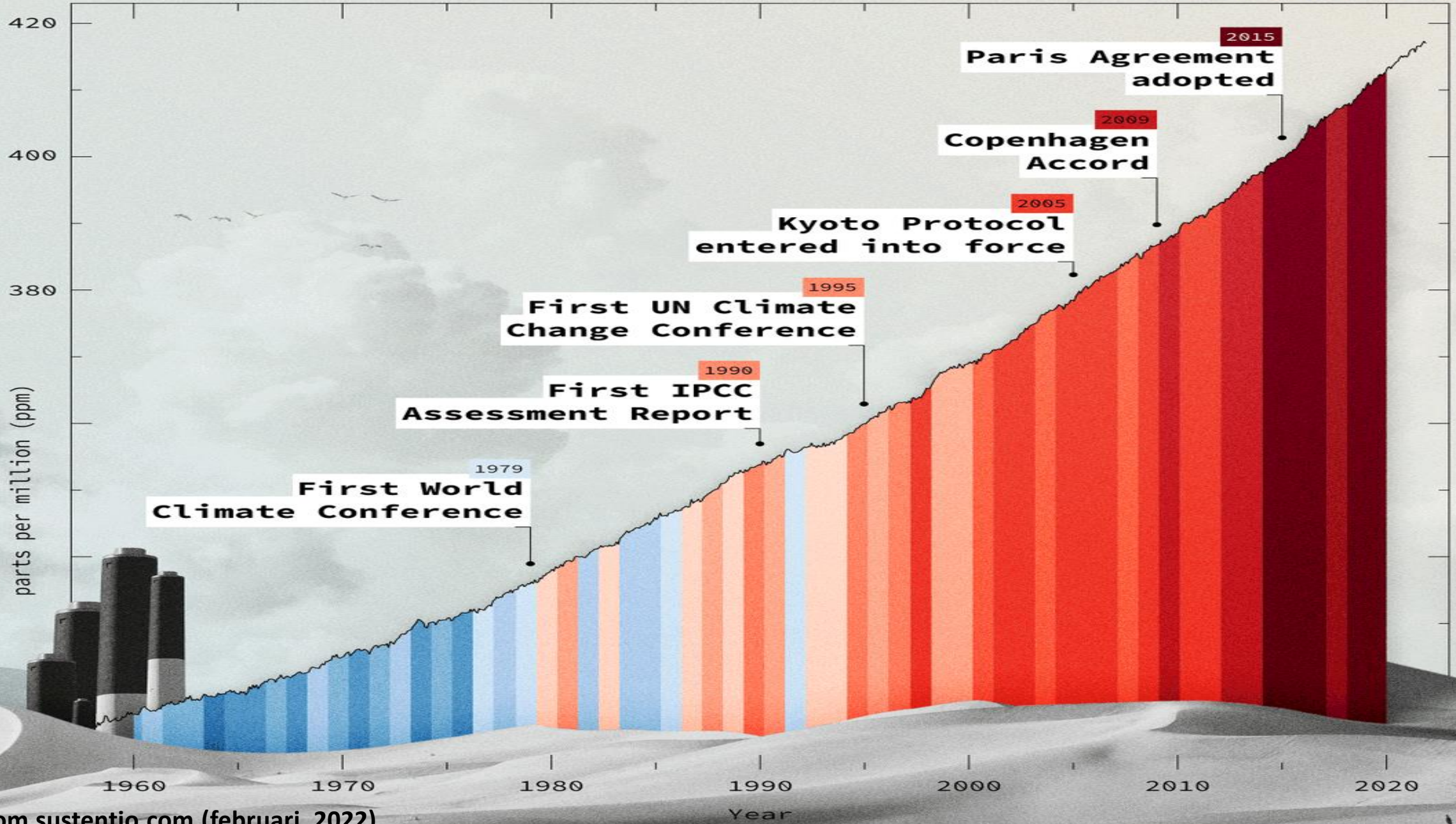
optimisme

- ‘Action, action, action’
(Premier Rutte op de klimaattop in Glasgow, 1 november, 2021)

Trends in Atmospheric CO₂ vs Global Temperature Change

#climateINACTIONstripes

Composite Graph of: Atmospheric CO₂ at Mauna Loa Observatory, December 2021 - Scripps Institution of Oceanography & NOAA Global Monitoring Laboratory | #ShowYourStripes - Graphics & Lead scientist: Ed Hawkins, National Centre for Atmospheric Science, University of Reading | Data: UK Met Office | Design by: sustentio [PG] | Licence: CC-BY
@wuehler_ludwig @vriebekemeier @MariusHassmeit @sustentioEJ

Wereld schiet tekort in klimaataanpak: 3 graden opwarming op de loer

**‘Kloof tussen woorden
en daden.’**

Verenigde Naties, November 2023

Rutte op VN-top Egypte over klimaatactie: 'het is veel te weinig en veel te laat'

Orla McDonald

- “We moeten onze beloftes nakomen en snel meer doen” (Premier Rutte op de klimaattop in Egypte, 7 november, 2022)

'We moeten onze beloftes nakomen en snel meer doen', aldus Premier Rutte tijdens zijn speech op de klimaattop in Egypte. ANP / EPA

“Ergens **bewust van zijn
en er naar **handelen** zijn
twee verschillende
dingen”**

(Uit: Tijd voor biodiversiteit, Naturalis, september 2021)

FALSE **CONSENSUS**

**Wie moet wat gaan doen,
waar en wanneer?**

2023 brak record na
record: die van **heetste**
zomer, **heetste** september
en het **heetste** jáár ooit.

A photograph of a flooded road. In the foreground, a road is completely submerged in water. A roadblock consisting of three horizontal black and red striped bars on two vertical posts stands in the middle of the flooded road. A yellow caution tape is strung across the road behind the barrier. In the background, there are several tall trees and a street lamp. The sky is overcast and grey, suggesting a storm or heavy rain. The overall scene is dark and somber, illustrating the impact of extreme weather.

Iedere graad opwarming heeft grote gevolgen, o.a.:

- **extreem** weer,
- zeespiegel**stijging**,
- **onleefbare** gebieden
- **verlies** van vele soorten.

Motivationaleel Ambivalent

ck

'Solution **Aversion**'

VROEGER

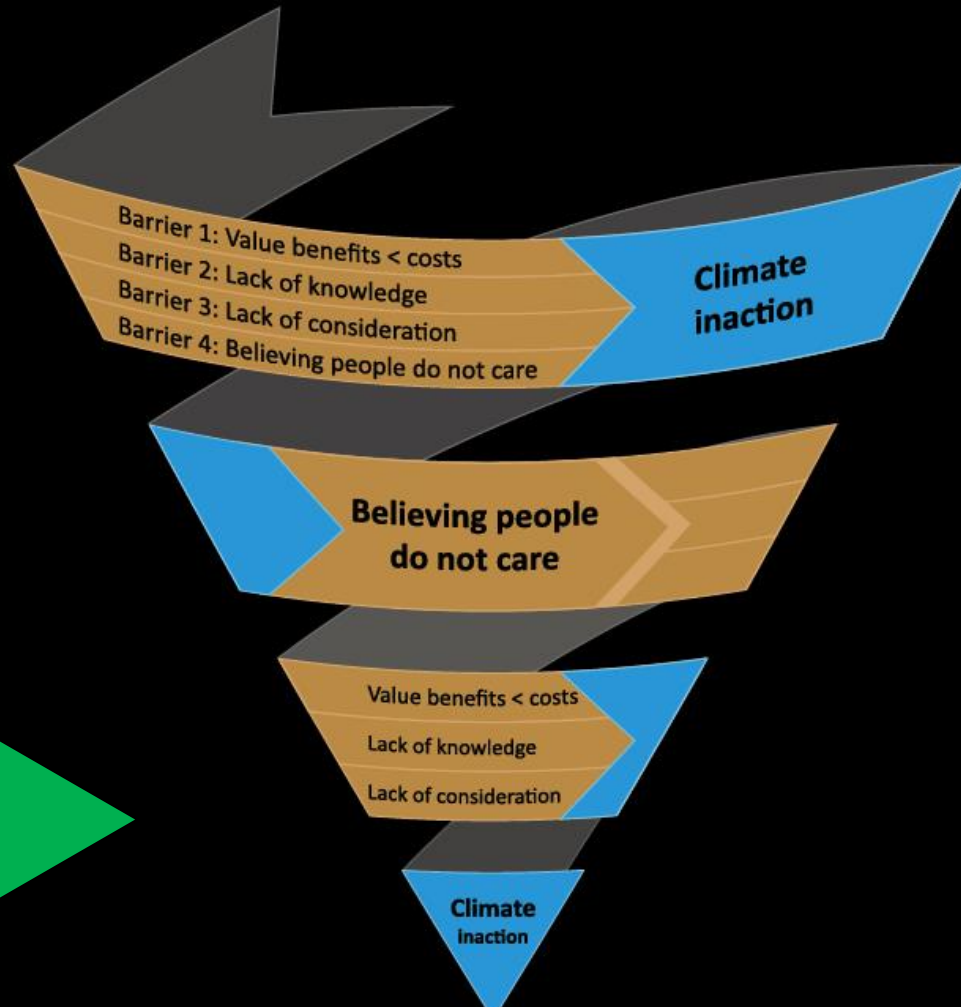
**Brenda had besloten
milieubewuster te gaan leven**

NU

**ÉIGENLIJK KAN
DIT DUS NIET...**

Spiral of **inaction**

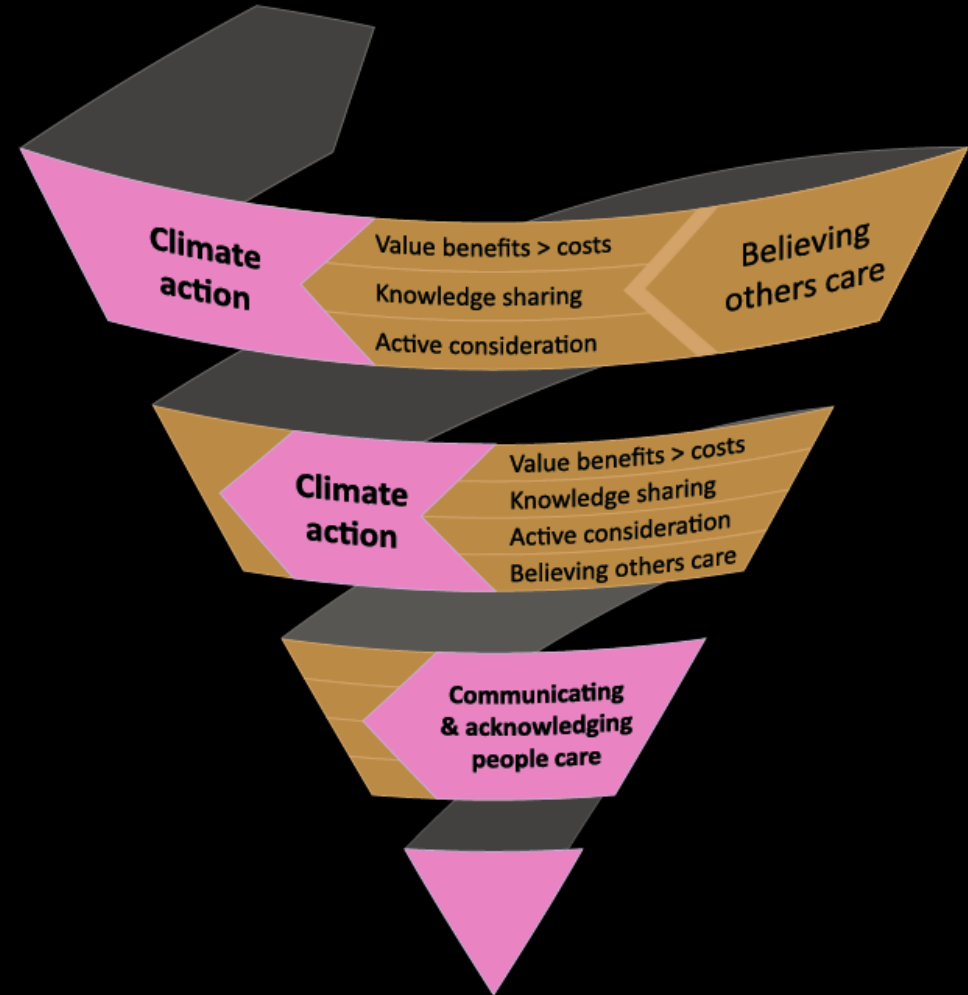

**Niets doen is
besmettelijk.**

Dus hoe **doorbreken** we de
status quo en **overbruggen**
we de motivational gap?

Spiral of **action**

Doen **versterkt**
meer doen.

**Wie moet wat gaan doen,
waar en wanneer?**

WIE?

IK!

'Moral Disengagement'

**Gebrek aan (individueel)
eigenaarschap**

Shutterstock / Great Pics Worldwide / Peter J. Wilson

Klimaatverandering: burger wacht op bedrijven, bedrijven wachten op overheid, overheid wacht op burger

Bron: De Speld, 17 Augustus 2022

Wie?

**Een gemiddeld mens op aarde stoot op jaarbasis
ongeveer 4,4 ton CO₂ uit.**

Bron: Klimaathelpdesk, 2020

Hoeveel ton CO₂ stoot een gemiddelde Nederlander op jaarbasis uit?

➤ 9/10 ton CO₂ (ruim 2x zoveel)

Bron: CBS, 2019

De rijkste **1%** inkomensgroep
stoot wereldwijd ongeveer
per jaar uit.

Bron: Oxfam, 2020

De laagste **50%** inkomensgroep
stoot wereldwijd ongeveer
per jaar uit.

Bron: Oxfam, 2020

De **top 10%** inkomens ('hoge SEP')
zijn voor **40 tot 60%**
verantwoordelijk voor de
wereldwijde CO₂ uitstoot.

(Nielsen, et al., 2021)

Noblesse oblige

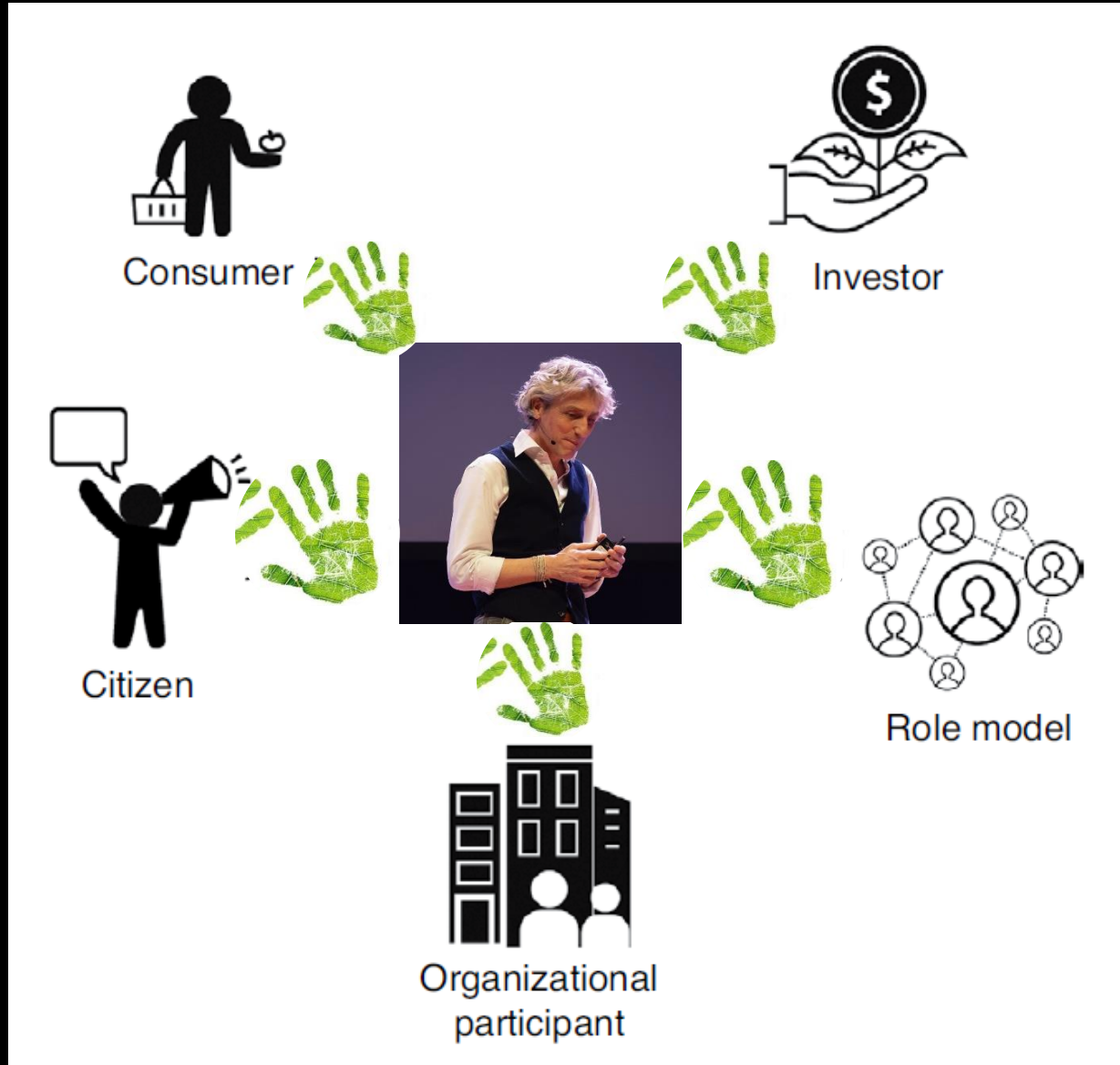
Practice what you preach

Preach what you practice

(Nielsen, et al., 2021)

“Doing good louder”

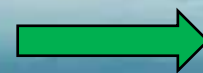
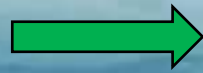

“Doing **breed louder”**

Smalle welvaart

Brede welvaart

